

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
УКРАЇНИ

УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **72840** (13) **U**
(51) МПК (2012.01)
A61B 6/00

(12) ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

(21) Номер заявки: u 2012 03026	(72) Винахідник(и): Джу́жа Дмитро Олександрович (UA), Сукач Георгій Георгійович (UA)
(22) Дата подання заявки: 15.03.2012	(73) Власник(и): НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ РАКУ, вул. Ломоносова, 33/43, м. Київ, 03022 (UA)
(24) Дата, з якої є чинними права на корисну модель: 27.08.2012	
(46) Публікація відомостей про видачу патенту: 27.08.2012, Бюл.№ 16	

(54) СПОСІБ РАДІОНУКЛІДНОЇ ДІАГНОСТИКИ МЕТАСТАЗІВ МЕДУЛЯРНОГО РАКУ ЩИТОПОДІБНОЇ ЗАЛОЗИ В ЛІМФАТИЧНІ ВУЗЛИ ШИЇ І СЕРЕДОСТІННЯ У ХВОРИХ ПІСЛЯ ХІРУРГІЧНОГО ЛІКУВАННЯ

(57) Реферат:

Спосіб радіонуклідної діагностики метастазів медулярного раку щитоподібної залози в лімфатичні вузли ший і середостіння у хворих після хірургічного лікування, при якому непряму радіонуклідну ангіографію, динамічну сцинтиграфію та сканування всього тіла проводять послідовно відразу після внутрішньовенного введення радіофармпрепарату.

UA 72840 U

Корисна модель належить до галузі медицини, зокрема до радіології і може використовуватись для діагностики метастазів медулярного раку щитоподібної залози.

Медулярний рак щитоподібної залози (МРЩЗ) - злоякісна пухлина, що виникає з парафолікулярних клітин щитоподібної залози. Він складає 3-12 % усіх гістологічних типів раку щитоподібної залози. П'ятирічна виживаність хворих на МРЩЗ складає 70-80 %, 10-річна - 30-65 %, тобто значно нижча, ніж при інших формах диференційованого раку щитоподібної залози [1-3].

Стандартний протокол лікування хворих з даною патологією включає хірургічне видалення пухлини і дисекцію відповідних груп шийних лімфатичних вузлів. Методи терапевтичного лікування МРЩЗ обмежені та малоефективні [4].

Враховуючи досить низьку ефективність терапевтичного лікування, тривалість і якість життя хворих на МРЩЗ значною мірою залежить від ефективності проведення післяопераційного моніторингу і своєчасного оперативного втручання. У післяопераційному спостереженні пацієнтів провідну роль має регулярне визначення рівня кальцитоніну (КЦТ) в крові та візуалізація осередків метастазування та рецидивів за допомогою ультразвукового дослідження (УЗД), комп'ютерної томографії (КТ), магнітно-резонансної томографії (МРТ), сцинтиграфії.

УЗД є достатньо чутливим методом діагностики метастазів МРЩЗ в області шиї та його місцевих рецидивів. Засіб широко доступний, не створює променевого навантаження, але не ефективний при метастазах в органи грудної порожнини, має низьку специфічність. КТ, МРТ забезпечують високу чутливість діагностики при локалізації регіонарних та віддалених метастазів МРЩЗ, проте недоліком їх є невисока специфічність, особливо при малих розмірах осередків метастазування [5, 6].

Часто підвищені рівні КЦТ вказують на існування осередків МРЩЗ в тих випадках, коли УЗД, КТ, МРТ не здатні виявити ураження. Це зазвичай пов'язано з дифузним мікрометастатичним розповсюдженням у легені, печінку, кістковий мозок або з малими розмірами окремих осередків, що менше розрізнявальної здатності рутинних методів [7]. У цих випадках додаткову діагностичну інформацію можуть надати радіонуклідні методи, серед яких найбільше розповсюдження отримала сцинтиграфія з ^{99m}Tc -(V)-ДМСА (^{99m}Tc -карбомек) [8, 9].

Прототипом поданої заявки на корисну модель є спосіб радіонуклідної діагностики резидуальних пухлин, рецидивів і метастазів медулярного раку щитовидної залози у хворих після оперативного лікування (Патент № 63534, Україна. МПК А61В 6/00. Спосіб радіонуклідної діагностики резидуальних пухлин, рецидивів і метастазів медулярного раку щитовидної залози у хворих після оперативного лікування / Сукач Г.Г., Солодянникова О.І.; заявник та патентовласник Національний інститут раку (UA). - № у 201103495; заявл. 24.03.2011; опубл. 10.10.2011), за яким радіонуклідна діагностика здійснюється за допомогою сцинтиграфії з ^{99m}Tc -(V)-ДМСА (^{99m}Tc -карбомеком), що виконується в режимі сцинтиграфії всього тіла (СВТ), серії планарних сцинтиграфій, або в режимі однофотонної емісійної комп'ютерної томографії (ОФЕКТ). Дослідження виконуються через 90-120 хв. після внутрішньовенного введення 500-800 МБк ^{99m}Tc -(V)-ДМСА (^{99m}Tc -карбомека).

Позитивним у прототипі є те, що методика дозволяє підвищити ефективність комплексної діагностики метастазів та рецидивів МРЩЗ при моніторингу хворих у післяопераційному періоді.

Недоліком прототипу є те, що дослідження виконуються в неоптимальні для візуалізації осередків МРЩЗ строки після введення РФП, що знижує його чутливість.

В основу корисної моделі поставлено задачу - удосконалити спосіб радіонуклідної діагностики метастазів медулярного раку щитоподібної залози в лімфатичні вузли шиї і середостіння у хворих після хірургічного лікування шляхом використання комплексу сцинтиграфічних динамічних методик (непряма радіонуклідна ангіографія, динамічна сцинтиграфія, сканування всього тіла), який виконується відразу після внутрішньовенного введення радіофармпрепарату ^{99m}Tc -карбомека та дає можливість визначити якісні і кількісні показники кінетики радіофармпрепарату та на їх основі підвищити точність дослідження і провести диференційну діагностику.

Спосіб реалізується таким чином.

Комплекс сцинтиграфічних методик виконують на гамма-камері з використанням низькоенергетичного паралельного коліматора з високою розрізувальною здатністю при налагодженні фотопік 140 кеВ і ширині вікна дискримінації + 10 % після одноразового внутрішньовенного введення ^{99m}Tc -карбомека (комплекс п'ятивалентного технецію-99м з дімеркаптосукциновою кислотою). РФП виготовляється відповідно до вимог інструкції.

Дослідження включає непряму радіонуклідну ангіографію, динамічну сцинтиграфію та сканування всього тіла. Радіонуклідну ангіографію проводять безпосередньо після внутрішньовенного болюсного введення 400-700 МБк ^{99m}Tc -карбомека протягом 60 с, запис

проводять на матрицю 256×256 зі швидкістю 1 кадр/с. Реєстрацію даних виконують у прямих передній та задній проекціях у положенні пацієнта лежачи. Укладки хворих здійснюють таким чином, щоб у поле зору детектора входили шия і органи грудної порожнини.

Динамічну сцинтиграфію проводять протягом 60 хв. одразу після завершення радіонуклідної ангіографії зі швидкістю 1 кадр за хвилину. Дослідження виконують у тому самому положенні пацієнта, як і при ангіографії.

Після закінчення динамічної сцинтиграфії для визначення віддалених метастазів проводять сканування всього тіла зі швидкістю 12 см/хв. Реєстрацію інформації здійснюють на матрицю 265×1024.

Променеве навантаження на все тіло при одноразовому введенні ^{99m}Tc -карбомека - 0,003 мЗв/МБк, на сечовий міхур (критичний орган) - 0,085 мЗв/МБк.

Отримані дані обробляють за допомогою стандартного комп'ютерного забезпечення, що включає стандартні операції контрастування зображень, побудову "зон інтересу", кривих "активність-час", визначення коефіцієнтів відносного накопичення РФП "осередок/фон", періоду напіввиведення РФП з осередків МРЩЗ.

Першим етапом комп'ютерної обробки динамічних сцинтиграфічних зображень є покадровий перегляд запису, вибір сцинтиграм з найбільш контрастною візуалізацією ділянок гіперфіксації РФП та їх сумація. Як правило, найбільш інформативні сцинтиграми виявляються в часовому інтервалі 30-60 хв. після внутрішньовенного введення РФП.

На сцинтиграмах первинні осередки МРЩЗ та метастази в лімфатичні вузли ший і середостіння визначаються як округлі ділянки гіперфіксації РФП з рівними контурами та достатньо гомогенним накопиченням. Найбільш типове розташування метастазів МРЩЗ у лімфатичні вузли - по ходу великих судин ший і середостіння, в ділянці грудино-ключичного з'єднання, за грудиною латерально від середньої лінії.

Складність діагностики метастазів МРЩЗ у лімфатичні вузли полягає в тому, що пересічення, накладення великих судин, судинні мальформації, запальні процеси в лімфатичних вузлах можуть створювати осередки гіперфіксації РФП, що візуально сприймаються як підвищене накопичення ^{99m}Tc -карбомека в метастазах. Для підвищення специфічності дослідження визначено дані непрямой радіонуклідної ангіографії та повільної динамічної сцинтиграфії з ^{99m}Tc -карбомеком, що характерні для метастатичних осередків МРЩЗ.

Ангіограми, що реєструвались з ділянок ший та середостіння впродовж 60 с, складались з піку першого проходження болюса РФП та хвилі рециркуляції. Ангіографічний пік складався з двох відрізків - що сходить і що спадає, які відображають процеси притоку та відтоку крові. Ангіограми з великих судин середостіння мають чіткий симетричний пік, тривалість якого зазвичай 5-7 с, тривалість висхідного сегмента - 2-3 с, низхідного сегмента - 3-4 с.

Ангіографічні піки з метастатичних осередків МРЩЗ при значних розмірах метастатичних осередків, можуть бути розширеними, асиметричними, мати зубчасту форму. Тривалість піку - 8-11 с, висхідного сегмента - 3-5 с, низхідного - 4-6 с. Ці ангіографічні особливості можуть слугувати додатковими сцинтиграфічними ознаками для диференціації між метастатичними осередками МРЩЗ та ділянками гіперфіксації РФП, зумовленими пересіченням, накладенням великих судин.

У кривих "активність-час", отриманих при обробці даних повільної динамічної сцинтиграфії з метастатичних осередків МРЩЗ, можна виділити наступні відрізки:

- а) сегмент накопичення, що сходить; середня тривалість його складала $(14,7 \pm 1,5)$ хв.;
- б) плато - відрізок з відносно стабільним рівнем накопичення РФП; середня тривалість плато - $(30,5 \pm 3,7)$ хв.;
- в) сегмент виведення, який, як правило, починається після 45-55-ї хвилини.

При відніманні кривої "активність-час" тканинного фону від кривих "активність-час", отриманих з метастатичних осередків МРЩЗ, найбільша різниця між накопиченням в осередках та тканинним фоном спостерігається в середньому з 30 до 60 хв. - цей інтервал часу оптимальний для проведення сцинтиграфії ший та грудної порожнини з ^{99m}Tc -карбомеком для виявлення метастатичних осередків МРЩЗ.

Криві "активність-час", отримані з ділянок гіперфіксації РФП, зумовлених пересіченням, накладенням великих судин грудної порожнини або затримкою частини болюса РФП у великих венах, мають вигляд низхідної експоненти і є аналогічними кривим кліренсу крові. Ця сцинтиграфічна ознака також може мати диференційно-діагностичне значення.

Прикладами реалізації заявленого способу радіонуклідної діагностики є наведені нижче витяги з трьох історій хвороб.

I. Хвора Р., 51 р., медична карта №9263/09. Діагноз: медулярний рак щитоподібної залози, $T_4N_1M_0$, III ст. Прооперована 30.10.2004 р. екстрафасціальна тиреоїдектомія. Отримала післяопераційний курс дистанційної променевої терапії (ДПТ) на ділянку шиї та середостіння. Прооперована вдруге 22.01.2004 р. - ревізія яремного колектора. За даними КТ проведено 3 курси лікування ^{131}I -МИГБ: 2.03.2004 р. - 3700 МБк, 1.12.2004 р. - 4000 МБк, 25.11.2008 р. - 3400 МБк. Перебувала під спостереженням за місцем проживання. У зв'язку з підвищенням рівня кальцитоніну (6.06.2011 р. - 1019,7 пг/мл) обстежена. 27.07.2011 р. МРТ: ознак патологічних змін м'яких тканин шиї та верхнього середостіння не виявлено. 3.11.2011 р. проведено комплексне сцинтиграфічне дослідження. Відразу після внутрішньовенного введення 420 МБк ^{99m}Tc -карбомека виконано радіонуклідну ангіографію протягом 60 с, запис здійснювався на матрицю 256×256 зі швидкістю 1 кадр/с. Реєстрацію даних виконували в прямих передній та задній проекціях у положенні пацієнтки лежачи. Укладку хворої здійснювали таким чином, щоб у поле зору детектора входили шия і органи грудної порожнини. Динамічну сцинтиграфію проводили протягом 60 хвилин одразу після завершення радіонуклідної ангіографії зі швидкістю 1 кадр/хв. Дослідження виконували в тому самому положенні пацієнта, як і при ангіографії. Після закінчення динамічної сцинтиграфії для визначення віддалених метастазів проводили сканування всього тіла зі швидкістю 12 см/хв. Реєстрацію інформації здійснювали на матрицю 265×1024. За даними комплексного сцинтиграфічного дослідження визначено осередок гіперфіксації РФП в ділянці лівого грудино-ключичного з'єднання. Параметри кривої "активність-час", побудованої з ділянки гіперфіксації, характерні для метастазів МРЩЗ. Ангіограма з ділянки розширена, асиметрична. Висновок: метастаз МРЩЗ в лімфатичний вузол шиї зліва.

II. Хвора В., 49 р., медична карта № 3975/09. Діагноз: медулярний рак щитоподібної залози, $pT_3N_0M_0$. Прооперована 8.10.2008 р. - екстрафасціальна тиреоїдектомія, дисекція шиї. Патогістологічне заключення (ПГЗ) від 9.10.2008 р.: медулярний рак щитоподібної залози. Рівень кальцитоніну 10.03.2011 р. - 40,77 пг/мл. 4.03.2011 р. проведено комплексне сцинтиграфічне дослідження. Відразу після внутрішньовенного введення 420 МБк ^{99m}Tc -карбомека виконано радіонуклідну ангіографію протягом 60 с, запис здійснювався на матрицю 256×256 зі швидкістю 1 кадр/с. Реєстрацію даних виконували в прямих передній та задній проекціях у положенні пацієнтки лежачи. Укладку хворої здійснювали таким чином, щоб у поле зору детектора входили шия і органи грудної порожнини. Динамічну сцинтиграфію проводили протягом 60 хв. одразу після завершення радіонуклідної ангіографії зі швидкістю 1 кадр/хв. Дослідження виконували в тому самому положенні пацієнта, як і при ангіографії. Після закінчення динамічної сцинтиграфії для визначення віддалених метастазів проводили сканування всього тіла зі швидкістю 12 см/хв. Реєстрацію інформації здійснювали на матрицю 265×1024. За даними комплексного сцинтиграфічного дослідження в ділянці шиї і середостіння визначено 3 малих округлих осередки гіперфіксації РФП. Криві "активність-час", що побудовані з ділянок гіперфіксації, ідентичні кривій кліренсу крові. Ангіограми без патологічних змін. Висновок: чітких сцинтиграфічних даних за метастази МРЩЗ не виявлено.

III. Хворий Ш., 21 р., медична карта № 12512/09. Діагноз: медулярний рак щитоподібної залози, $pT_1N_1M_0$. Прооперований 14.05.2009 р. - екстрафасціальна тиреоїдектомія, дисекція шиї, лівобічна лімфаденектомія. ПГЗ від 19.05.2009 р.: медулярний рак щитоподібної залози з метастазами в лімфатичні вузли шиї. Рівень кальцитоніну 17.03.2011 р. - 2,68 пг/мл. 4.03.2011 р. проведено комплексне сцинтиграфічне дослідження. Відразу після внутрішньовенного введення 420 МБк ^{99m}Tc -карбомека виконано радіонуклідну ангіографію протягом 60 с, запис здійснювали на матрицю 256×256 зі швидкістю 1 кадр/с. Реєстрацію даних виконували в прямих передній та задній проекціях у положенні пацієнтки лежачи. Укладку хворої здійснювали таким чином, щоб у поле зору детектора входили шия і органи грудної порожнини. Динамічну сцинтиграфію проводили протягом 60 хвилин одразу після завершення радіонуклідної ангіографії зі швидкістю 1 кадр/хв. Дослідження виконували в тому самому положенні пацієнта, як і при ангіографії. Після закінчення динамічної сцинтиграфії для визначення віддалених метастазів проводили сканування всього тіла зі швидкістю 12 см/хв. Реєстрацію інформації здійснювали на матрицю 265×1024. За даними комплексного сцинтиграфічного дослідження визначено округлу ділянку гіперфіксації РФП в ділянці верхнього середостіння зліва від середньої лінії. Крива "активність-час", побудована з ділянки гіперфіксації, повторює криву кліренсу крові. Висновок: сцинтиграфічних даних за метастази МРЩЗ в лімфатичні вузли шиї та середостіння не виявлено.

Таким чином, проведення непрямой радіонуклідної ангіографії та динамічної сцинтиграфії дає змогу отримати додаткову інформацію, що має диференційно-діагностичне значення та дозволяє підвищити специфічність дослідження.

Джерела інформації:

1. Besonderheiten bei der Nachsorge des C-Zell-Karzinoms / W. Becker, W. Spiegel, C Reiners, W. Borner // Nuklearmedizin.-1988. - T. 9. - S. 167-181.
2. Samaan N.A. Medullary thyroid carcinoma: prognosis of familial versus sporadic disease and the role of radiotherapy / N.A. Samaan, P.N. Schultz, R.C. Hickey // J. Clin. Endocrinol. Metab.-1988. - Vol. 67. - P. 801-808.
3. Schilling T. Follow-up of medullary thyroid cancer / T. Schilling, R. Ziegler // Thyroid cancer: current concepts in diagnosis and therapy / H.-J. Biersack, F. Grunwald, eds. - Berlin, Heidelberg: Springer-Verlag, 2001. - P. 285-294.
4. Gimm O. Therapy for medullary thyroid cancer / O. Gimm, H. Dralle // Thyroid cancer: current concepts in diagnosis and therapy / H.-J. Biersack, F. Grunwald, eds. - Berlin, Heidelberg: Springer-Verlag, 2001. - P. 275-284.
5. Behr T.M. Imaging in medullary thyroid cancer / T.M. Behr, W. Becker // Thyroid cancer: current concepts in diagnosis and therapy / H.-J. Biersack, F. Grunwald, eds. - Berlin, Heidelberg: Springer-Verlag, 2001. - P. 275-284.
6. Risse J.H. Magnetic resonance imaging / J.H. Risse // Thyroid cancer: current concepts in diagnosis and therapy / H.-J. Biersack, F. Grunwald, eds. - Berlin, Heidelberg: Springer-Verlag, 2001. - P. 193-224.
7. Anti-carcinoembryonic antigen antibodies versus somatostatin analogs in the detection of metastatic medullary thyroid carcinoma: are carcinoembryonic antigen and somatostatin receptor expression prognostic factors? / T.M. Behr, S. Gratz, P.M. Marcus [et al.] // Cancer.-1997. - Vol... - P. 2436-2457.
8. Becker W. Tc-99m-(V)-DMSA: the new sensitive and specific radiopharmaceutical for imaging metastases of medullary thyroid carcinomas? / W. Becker, W. Borner, C. Reiners // Horm. Metab. Res. Suppl.-1989. - Vol.21. - P. 38-42.
9. Role of nuclear medicine in the diagnosis and therapy of medullary thyroid carcinoma / V. Ruffini, M. Salvatore, M.C. Garganese [et al.] // Rays.-2000. - Vol. 25. - P. 273-282.
10. Патент № 63534, Україна. МПК А61В 6/00. Спосіб радіонуклідної діагностики резидуальних пухлин, рецидивів і метастазів медулярного раку щитовидної залози у хворих після оперативного лікування / Сукач Г.Г., Солодянникова О.І.; заявник та патентовласник Національний інститут раку (UA). - № u201103495; заявл. 24.03.2011; опубл. 10.10.2011 (прототип).

ФОРМУЛА КОРИСНОЇ МОДЕЛІ

- Спосіб радіонуклідної діагностики метастазів медулярного раку щитоподібної залози в лімфатичні вузли шиї і середостіння у хворих після хірургічного лікування, що включає застосування радіофармпрепарату ^{99m}Tc -карбомека (^{99m}Tc -(V)-ДМСА), який **відрізняється** тим, що непряму радіонуклідну ангіографію, динамічну сцинтиграфію та сканування всього тіла проводять послідовно відразу після внутрішньовенного введення радіофармпрепарату.

Комп'ютерна верстка М. Ломалова

Державна служба інтелектуальної власності України, вул. Урицького, 45, м. Київ, МСП, 03680, Україна

ДП "Український інститут промислової власності", вул. Глазунова, 1, м. Київ – 42, 01601